

YUSUFU

The history of Joseph in Shanga as recorded in the Ataula,
the first book of Moses: Genesis 37-50.

Hwaashiã

Musa lalahu mahεεbo

Yusufu nanaa'oã

Yakubu bee Kanaa tεεũ, gu tá ì je zùtεε. Īa Yakubu boiina labaiin: Yusufu jingen. Ī yēε wokoi wɔsɔɔ wohwaazobɔabo ibi tãana dãa ì dajiãzo, tá bee ì je nea Biliha Jilipazo nia, di hozεεε tá abe kè ibe hè ì jen. Isra'ila yaa Yusufuji ì dà ì ni kãala, dun ì ì è ì kpasakeũ, di ì tɔɔɔ saa kè'in. Tá ì dajiã wà à je yaa'iji ì dà'àla, di à gè'iji, àta shi à yãa yãa he'inda.

Yusufu nanaa'ò, di ibe ladì ì dajiã, di à ladì à gè'iji ì dà yãala. Ī kè'εε: Nanaa tá maa ò à ma. Maa wà wábi shēε ee'eeda jeeũ, di ma shēε èε kpàtεε ì kìhe. A èena lòkoci'iji, di à kùtεε'in. Di ì dajiã kè'in: Mbi waa n gɔa wa kiia? N' ikokeawamaa? Di à ladì à gè'iji ì dà yãala nanaa be tá ibe ò yãaji.

Yusufu ladì ì nanaa'ò mɔɔ, di ì ladì ì dajiã ì kè: Ma ladì ma nanaa'ò mɔɔ. Maa wà usɔɔ mɔɔzo sɔɔniazo wokoi wodoonizo àbi kutεεtεedamεε. Ī nanaa be ladì ì jen mɔɔ, di ì je sù'ima ì kè: Bu ii nanaa nn ò lee? Mazo n dɔzo n dajiãzo, mbi waa wá nua wà intεε n εεa? Ī dajiã gaabakè'izo. Ī je kīn ì nanaa be yãa kù ì zũuũ.

Ì dajiã wèe à je tãana dāji Shekemu. Di Isra'ila hè Yusufun: N dajiã bai tãa dāa Shekemu, ko ba leendaa? Ñ nu mà n jĩ à gu! Ì jinshì'in ì kè: Maa gii. Di ì kè'in: Ñ wee n dajiã waji à tãanazo, in à lahia, ñ ladi ñ shimée ì labaiizo. Di ì ì jĩ, ì bò Hebeloni gu'intēnaũ ì wèe Shekemu. Ibi tabii lateēũ, di nɔgɔni kee kōtā'izo ì ì làla ì kè: Bu mbi gudea? Ì jinshì'in ì kè: Mabi ma dajiã gudea. In n à tādāgu dǎ, ñ hemée. Gbace be kè: Tá à kpàtee guii, maa mà à kè àbi wada Dotani. Di Yusufu dō à gbeema ì à tà Dotani.

Tá à ì wà sa, daaji ì boo à gu, à leekashìkǒ'iji à kè à ì dea. À kè kǒn: À wa, nanaa'okii bi nua dabi. Wà kpàtee wà ì de tandi, wà ì zu igu'eena dii dooniũ, wà ke lateesɔɔ di ì sò. Wá waa lata ì nanaana gɔa. Tá Lubainu yǎa be mà, ì yaaji ì ì sheekũ, di ì kè: Wàba ì dea. Àba to āma bo'imaa. À ì zu gu'ee diiũ gumasamaũ guii, àba ì dea. Lubainu hè'èe lee, dun ì yaaji ì ì sheekũ, ì sɔdi ì ì kpa ì jema. Tá Yusufu nù ì dajiã gu, à ì tɔɔ saa bò'ima, ì tɔɔ yǎa be. Di à ì shì à ì zù igu'ee beũ. Gu'ee be geegen, iba i zoa. Di à zùtee àbi hobeeda. Tá à wie zù, à Ishima'ila boii laganaa wà, à bò Gileada teeũ, àbi wada Masa. À kotosaanaa shīi gǔɔ shia ɛɛkpā gǔɔzo tulalecicizo. Di Yahuda hè ì gbāian: In wa wa dako dè, mɔɔ wa ì yǎa dùdu, bu amhwaani wá taa? À to wà ì yaya Ishima'ila boiina bema. Wàba ì dea, wa dakon, ko ba leendaa? Wa āma doon. Di ì gbāia ì yāamà. Tá Madia lagakenaa be bi gāgāa, à Yusufu gàa à ì bò igu'eeũ, à ì yàya Ishima'ila boiina bema azuhwa wée kadoo, di à wèe'izo Masa.

Tá Lubainu shì igu'ee be gu, ita Yusufu ta gube mɔɔda, di ì ì tuhwaana kàsoso. Di ì wèe ì dajiã gu ì kè: Ni be ba bee gube mɔɔda. Má miidaa mai tandi? À kohi kũ abe dè, di à Yusufu tɔɔ saa be shì abe dà ì ãmaũ. Di à ì tɔɔ saa be shì à wèezo à jen à kè: Wa ho di tà. N ni tɔɔn ya, ko ba ì bonda? Ibe dõ, di ì kè: Ma ni tɔɔn, lateesɔ di ì sò. Waiyoo, ì ma ni Yusufu kàtata. Di ì ì tɔɔ kàsoso, ì zagaa shì ibe gã ì hĩima, di ì ò ni be yãaji ì diihwaakè. Ì ninɔɔa ì nineneazo à nù à ì zũu ẽẽ kɔn, amaa ì gè wà ì zũu ẽẽji ì kè: Má ma ni be gaã oa ha mà wee ì gu lahiraũ. Di ibi gajĩndaa ì ni be yãaji.

Madiaã be kɔn à Yusufu yàya Pɔtifaama Masa. Fili'auna eekenaa keen, ãa ì kiidãnaa kpasan.

Yahuda Tamaazo

Lokaci be Yahuda bò ì gbãia gu, ì wèe ì zùtɛ Adulaũ gbace tá wàta ke Hila bà. Guben ì kɔtã Sua nenezo tá Kanaa tɛ gbace, di ì ì shì nɛ. Ì ni'ẽgbɛeshì ì ni'ẽ nɔɔni, di ì tokpà'in ɛɛ. Ì ladì ì ni'ẽgbɛeshì mɔɔ, ì nɔɔni ẽ, di ì tokpà'in Onani. Ì ladì ì nɔɔni ẽ mɔɔ, di ì tokpà'in Shela. Dii tá ì ni be ẽ, ì bee Kejibu.

Di Yahuda nuhe tá wàta ke Tamaa shì ì nɔɔ mahɛbo ben. ɛɛ kè Baanajen jĩizezekeda, di ì ì dè. Di Yahuda hɛ Onanin: Ì n daji nesɔkɔ shi, ì boiike n dajin lata wàta ke. Onani dõ nia tá ibe ẽa ì daji nesɔkɔzo bagɔa ì bonda, in ì intɛ'izo, ita ì kaa guhu, dun iba boiike ì dajinda. Ho be tá ibi kea ì kè Baanajen zɛzɛ, di ì ì dè mɔɔ. Di Yahuda hɛ ì ni nesɔkɔ Tamaan: Ì wee ì nesɔkɔke n je bà ha ma ni Shela gbakè. Dun ibi waa Shela gaa doo ì dajiãzo. Di Tamaa wèe ì zùtɛ ì je bà.

Wà i wà kpatée, di Yahuda ne gà. Tá ì jìi è'ě, ì dà zεεũ, ibi
 wada ì tãakakabonaa gu Timena ì ije Hila Adulaũ gbacezo. Di
 wà ì labaii kpà Tamaan wà kè: N zãa je bi wada Timena ì
 tãana kaka boji. Di ì ì nesɔkɔkehoã jè, ì bashe miikukubo shì ì
 tàta ì wiema, di ì wèe ì zùtée Enaiũ bikaleema Timena zεεũ.
 Dun ì wà Shela gbakè mɔw wàta ì kpaal'ima nea. Tá Yahuda ì
 wà, di ì ì jè gãagõni, dun ì ho tàta ì wiema. Di ì zẽ'iji lεε zεε sɔ
 ì kè: Ñ to mà intεe'nzo. Ìta dõ ì ni nesɔkɔnda. Di neneni be kè:
 In n inteemazo, bu n kpaamama? Ì jinshì'in ì kè: Ma beenia bii
 má ùjĩamii doozo. Di ì kè: Ñ kũkũtɔɔbo jemεε daaji n ùjĩ. Di ì ì
 lala ì kè: Bu kũkũtɔɔbo má ùjĩamii? Ì kè: Ñ n sheedakebo
 kpaamama ì bεεzo gaazo tá nn kũ. Di ibe kpàl'ima ì intεe'izo, di
 ì gbεeshì. Di neneni be kpàtée ì wèe kpεε, ì ì bashe miikukubo
 jè ì ì nesɔkɔkehoã gà. Yahuda ì ije Adulaũ gbace jì hindeboji
 beenizo neneni be gu. Tá ì bòo, ìta ì taa. Di ì gubenaa lala ì kè:
 Gãagõni tá bee lεε Enaiũ zεε sɔ guii yãa bee mai? À jinshì'in à
 kè: Gãagõni ba bee guida fa! Di ì ladì ì wèe, ibe hè Yahudan:
 Matà ì taa. Gubenaa kè àta gãagõni dõ gube koyãada. Di
 Yahuda kè: Wà to ì hoã be kũ. Wàba to gbãia wa yaada. Ma n
 jì bee bezo, ntà ì taa.

Mɔw àa kpεε wà nù wà yãahè Yahudan wà kè: N ni ne Tamaa
 gãagõnikè, di ì gbεεzo ì gãagõnikeũ. Yahuda kè: À bo'izo, wà
 cezõ'ima. Tá wàbi boa'izo guhu, ì ùjĩ ì zãa jen ì kè: Gbace tá
 hoã dii zo di ni'ēgbεekēmεε. Ñ sheedakebo wa ì bεεzo gaa
 diizo, in n ì naje dõ. Yahuda hoã be dõ, di ì kè: Neneni be yãa
 susuu ì dà ma bola, dun matà ì kpa ma ni Shelamaa. Yahuda
 tà intεe'izo mɔwda. Tá ì ni'ēdii bòo, ì nù ì gǎgǎ hĩaa di bee ì

gbèẽũ. Dii tá ibi ni'ěa, ì dooni oo bò, di ni'ěshida bɛɛcẽ èè'ima ì kè: Ni dii di bò maɛɛ. Tá ni be oo gà, di ni hwaabɔ̃abo bò, di neneni be kè: N bò bùi fa! Di wà tokpà'in Pɛɛɛji. Bee kpɛɛ tá ì dooni be bò tá wà bɛɛcẽ èè ì ooma, di wà tokpà'in Jela.

Yusufu Pɔtifaɛ nezo

Tá Ishima'ila boiina bòo Yusufuzo Masa, di Masa gbace Pɔtifaɛ ì lù'ama. Fili'auna ɛɛkɛda doonin, ĩa di ì dānaa kpasan. Baanaje bee Yusufuzo, ita kãake'in. Ì bee ì baanaje Masa gbace be bà. Ì baanaje be wà Baanaje bee'izo, ita kãake'in hokĩnkõnzɔ tá ibi kea, di ì āmahu tà ì baanaje gu. Ì ì jè ì bà ɛɛkɛda, ho tá ibe zo kõn ibe nà'in ì ooũ. Tun dii tá ì ì jè ì bà ɛɛkɛda, Baanaje abaakakàa ì bàũ Yusufu yāaji. Baanaje abaakakàa hoān tá ì bon kõn, ko baa hoā, ko jee hoā. Di Pɔtifaɛ ì hokĩnkõn nà Yusufu ooũ. Ìta hokan daamukɛa, sai mabena tá ita bee. Yusufu kĩn nɔgõni yāan, ì gõɔde yāazo.

Dii kee Yusufu baanaje nɛ zũugà'ima, di ì kè'in: Ìnteemazo. Di ì gè ì kè: Ì wa, ma baanaje ì ba bee hokanzo baa dii mɔɔda, hoā tá ibe zo ì nàmeɛ ma ooũ kõn. Ì iko ta da ma bola baa diiũa, in ba miia, ìta hokan dādāmeɛda, dun miia ì nen. Mába jĩizeze be ii kea mà asozezeke Lakiindaa? Ko tá neneni be bi yāahea'in diikõn, ìta shi ì intɛɛ'izoa, iba yaaji ko ì gõ'izoa.

Dii kee tá Yusufu gǎ keũ jĩikeji, ì nù ì gǎgǎ baa jĩikɛda kan ba bee kpɛɛda. Di neneni be ì kũ ì tɔgɔma ì kè: Ìnteemazo. Di Yusufu ì tɔgɔ tò'in gube, ì baashì ì bò guhu. Tá neneni be wà ì ì tɔgɔ tò'in ì baashì ì bò guhu, di ì baa jĩikenaa shìshi ì kè'èɛ: À wa, wà nùwɛɛ Hebeluzo, di ibi wa shamboa. Ì gāmaji

inteejimazo, di ma jīndà'ima. Tá ì wà ma jīndà'ima, di ì ì tɔɔ jè lɛɛ ma sɔ, ì baashì ì bò guhu. Di nɛnɛni be tɔɔ be jè lɛɛ ì sɔ. Tá Yusufu baanaje shì, di ì nɛ be hɛ'in ì kè: Hɛbɛlu zòɔ tá n shìzowɛɛ ì ma shambò, ì gāmaji. Tá ma jīndà'ima, di ì ì tɔɔ jè lɛɛ ma sɔ, ì baashì ì bò guhu. Tá nɛnɛni be yáa be ladì ì zāan ì kè, ĩa n zòɔ kɛmɛɛn, ì hūngà gba. Di ì kè wà Yusufu kũ wà ì gā keũ, gu tá kii kegushinia jeã, di ì diihwaakè gube.

Amaa Baanaje bee'izo ì hoyãakè'in, ì tò ì ãmahu tà kegushidãda gu. Di ì kegushinia nà Yusufun ì ooũ kɔn, wàbata hokan kea baa izoa. Kegushidãda be i ba bee hokanzo Yusufuzoa, dun Baanaje bee'izo, mɔɔ ita kãake'in hokĩnkɔnzɔ tá ibi kea.

Yusufu kegushinia nanaa yãalagoã

Bee kpɛɛ Masa kii Fili'auna inabi'ikpada ì ihokakɛdazo à tɔɔ kè'in. Ì hūngà ì ɛɛkenaa hwaa bezɔ, ì inabi'ikpanaa kii ì ihokakɛnaa kiizo. Di ì à dà kegushiũ ì kiidãnaa kpasa bà, keũ tá wà Yusufu dà. Kiidãnaa kpasa be ì à kpà Yusufu ooũ.

À diihwaakè kegushiũ gube. Gũmɔ doo Masa kii inabi'ikpada ì ihokakɛda bezɔ nanaa'ò à gbān hwaa kɔn, koji ì bozo ì yãalagoãzo. Tá Yusufu nù à waji saazo, ibe wà à jiiakaka gà. Di ì à làla ì kè: Budikpaaji a waũ wìi kpāia? À jinshì'in à kè: Wa nanaa ò, gbānkan ba bee guii tá ì ì yãalagoawɛɛda. Di ì kè'ɛɛ: Lakii di nanaa yãalagoã dẽ ko ba leendaa? À a nanaana be ladimɛɛ. Di inabi'ikpanaa kii ì bo hɛ'in ì kè: Ma nanaaũ ma inabi ago wà lɛɛ ma sɔ. Inabi ago be bāa àa. Ì lalabò ì buukè, ì ni'ɛ ì mà. Ma Fili'auna imibo kũ, di ma inabi nia be shì maa tẽ

ì imibo beũ, maa kpà'ima. Yusufu kè'in: Ìa nanaa be yãalagoãn: Ago b̃aa àa dii àan. Dii àa kpɛɛ Fili'auna n lakpateɛda. Ì ladia ì n da n j̃iĩũ, ń sɔdia ò inabi'i kpa'ima, lata nta ke ỹaa. In n bò lahia, ò bobo ma ỹaazo. Ñ hoỹaa kemɛɛ, ò ma ỹaa he Fili'aunan, dun ò ma bo kegushi diiũ. Dun wà ma kpānji'ò tun Hebeluã tɛɛũ, mɔɔ ko Masa guii matà hokan kea ò bò wà ma da gu'ɛɛ diiũa.

Tá ihokakenaa kii wà Yusufu nanaa be yãalagò ỹaazo inabi'ikpadan, di ò kè'in: Ma nanaaũ k̃in maa wà ma ihoka shì ma miima sakani àa à dàda kōla. Sakani tá laaũ, kpanjic̃e ii'ii dake dàũ tá maa kè Fili'aunan, di b̃āania bi soa ma miila. Yusufu kè'in: Ìa ò yãalagoãn: Sakani àa be dii àan. Dii àa kpɛɛ Fili'auna n mii z̃ɛɛda ò n loko agoma, b̃āana n soa.

Dii aab̃ɔabo Fili'auna ɛad̃ii k̃ũkɛkɛn, di ò mabena kè ò ɛɛkenaan. Ì inabi'ikpanaa kii ihokakenaa kiizo bò kegushiũ ò ɛɛkenaa ɛɛ. Di ò ladì ò inabi'ikpanaa kii dà ò j̃iĩũ, dun ò sɔdi ò inabi'ikpa'in. Di ò ihokakenaa kii lòko agoma, lata Yusufu à nanaana yãalagò'ɛɛ. Amaa inabi'ikpanaa kii tà bobo Yusufu ỹaazo mɔɔda, ò s̃ās̃ā.

Yusufu Fili'auna nanaa yãalagoã

Ỹɛɛ hwaã hwaa kpɛɛ Fili'auna nanaa'ò ibe wà ò g̃ɔɔde Nilu leema. Ibe wà diid̃ ỹāana tá jiikè bò òò be gu'ɛɛũ s̃ɔhia, àbi sh̃ɛɛ soa tabaaũ. Di ò diid̃ kangaana wà kpayukpayu s̃ɔhia mɔɔ. À bò ɔɔ'ɛɛũ, àbi taa ò mahɛɛboã kpɛɛ, à g̃ɔ̃ lɛɛ à s̃ɔ kɔkɔc̃ɛma. Di dii kangaana be dii ỹāana tá jiikè be m̃òm̃ɔ, di Fili'auna kpàtɛɛ iila.

Ì ladì ì gǎ iizo, di ì nanaa'ò mɔɔ. Ibe wà wiewee wusa yǎa weenaa pàya wiewee hwaace dooma wusa sɔhia. Di ì wiewee wusa wu katatakatataǎ wà tá laa'i gandedè'ama à pàya à kpɛɛ mɔɔ wusa sɔhia. Di wiewee wusa wu katatakatataǎ be wiewee wusa yǎa weenaa be mòmɔ. Tá Fili'auna kpàtɛɛ iila, ibe wà nanaa ibe ò.

Tá gu dɔ, bɛɛ gǎ'in, di ì Masa tɛwɛkenaa wielagonaazo shishi kɔn. Ì ì nanaana yǎa ladì'ɛɛ, amaa à gbǎnkan ba zǎia ì ì yǎalago'inda. Di inabi'ikpanaa kii kpàtɛɛ ì yǎahè Fili'aunan ì kè: Ma bòbo kpǎia tɔɔ tá maa kè yǎa. Kii, n hǔngà n zɔɔkenaaazo yǎa, di n ma dà keũ n kiidānaa kpasa bà gudooni ihokakenaa kiizo. Gũmɔ doo wa nanaa'ò, wa koji ì bozo ì yǎalagoāzo. Hebelu jinge kee beewazo gube, n kiidānaa kpasa zòɔn. Tá wa wa nanaana ladì'in, di ì wa koji yǎalagò'in. Yǎana be kè lata ibe hèwɛɛ. N sɔdì n ma dà ma jǐiũ, di n ihokakenaa kii be lòko agoma.

Di Fili'auna gbace jǐ Yusufu shishiji, di wà wèè wà ì bò kegushiũ hidahida. Ì miibò ì ì tuhwaana sɔdì, di ì wèè Fili'auna gu. Di Fili'auna kè'in: Ma nanaa'ò, amaa gbǎnkan ta zǎia ì ì yǎalagoā hemɛɛda. Maa mà wà kè, in wàa hèmii, ń zǎia ò ì yǎalago. Yusufu kè'in: Ìta ke maakīnda, Lakii di ì ì yǎalagoamii kii. Di Fili'auna kè'in: Ma nanaaũ maa wà ma gɔɔde Nilu leema. Maa wà diidɔ yǎana tá jiikè sɔhia bò oo'ɛɛũ, àbi shɛɛ soa tabaan. Di ma diidɔ kǎa wà mɔɔ sɔhia, à kangaakũ kpayukpayu, matà dìi kangaakūa be iina wa Masa guii yǎada. Di diidɔ kangaakūa kpayukpayu dìi maheena tá

jiikè sòhia be mòmɔ. Ko tá à à mòmɔ, à gɔ̃ kangaakūa lata à bee, gbānkan tà dɔ̃ tá à à mòmɔa. Di ma kpàtɛɛ iila. Nanaaũ mɔɔ maa wà, wiewɛɛ wusa yāa wɛɛnaa sòhia bò wiewɛɛ hwaace dooma. Di maa wà, wiewɛɛ wusa shililishilili wu katatakatataã tá laa'i gandedè'ama bò à kpɛɛ mɔɔ sòhia. Di wiewɛɛ wusa wu katatakatataã be wiewɛɛ wusa yāa wɛɛnaa be mòmɔ. Tá maa yāahè tɛwɛkɛnaan, à gbānkan tà zāia ì ì yāalagomɛɛda.

Di Yusufu kè'in: Kii, nanaana tá nn ò yāalagoã doo. Ho tá Lakii yaaji ì kɛ ì mòmii, kii. Dii yāana sòhia be yɛɛ sòhian, mɔɔ wiewɛɛ wusa wɛɛnaa sòhia be yɛɛ sòhian kīn. Nanaa be yāalagoã doon. Dii kangaakūa kpayukpayu sòhia be tá à bò àbi taa à maɛɛboã kpɛɛ yɛɛ sòhian. Lee wiewɛɛ wusa wu katatakatataã sòhia be tá laa'i gandedè'ama à bee kīn. Adiina yɛɛ sòhian tá laabāa bee. Lata maa hèmii tandi kii, ma kè ho tá ì yaaji ì kɛ Lakii bi mɔamii. Wu gōa dake Masa komai ha yɛɛ sòhia. Bee kpɛɛ laabāa kɛa ha yɛɛ sòhia, Masa gbāia sāsāa kāa gbada be yāazo. Laabāa be toa tɛɛ mabena yā. Laabāa tá nua be gōa zɛzɛ gba, gbānkan ba boboa kāa gbada be yāazo mɔɔda. Kii, lata kù hwaa n nanaa be ò, bee kè Lakii di jè lee. Ì kɛa tandi, iba zūusoonā zoa. Tandi kii, n̄ sesenaje wielagoda gude n̄ je ì gō Masa tɛɛ kpasa. Kii, n̄ gbāia je ɛɛkɛnaa Masa, à wu sɔɔbɔabo kashikō yɛɛ sòhia beũ tá wuwɛɛna gōa dake. À mabena hakō yɛɛ yāanaũ tá bi nua, à wu kaa dōɔnaũ hwaahwaa n tozo, à dā. In laabāa be nù Masa tá ì yɛɛ kɛa sòhia, mabena be gōa humabee, dun laabāa be ba Masa gbāia dɛɛɛa.

Yusufu kiikeã Masa

Yáa be kè Fili'aunan yãazo ì ɛkɛnaazo kɔ̃n, di ì kè'ɛɛ: Lakii Tãa bee gbace diiũ. Wá gbãnkee taa doo ɪzo mɔɔa? Di ì kè Yusufun: Lata Lakii tò n yáa be dɔ̃ kɔ̃n, sesenaje wielagoda kee ba bee doo nzoa. Nn di gɔ̃a ma bà gbãnkpasa, ma gbãia ɛɛzɔ̃amii kɔ̃n. Kiikekuba di toa mà da'nla ì do. Di ì ladi ì kè'in: Ñ iko taa Masa tɛɛma komai. Di ì oocĩiho sheedakebo bò ì ooma, ì gã Yusufu ooma, ì tungba tɔɔɔ gã'in, ì jinali bue gã ì kotoma. Ì ì busuguda hwaabɔ̃abo kpà'ima tatabo, di gbãia d̃in ɛɛ àta su: À kuteɛ! À kuteɛ! Lee Fili'auna tò Yusufu iko tà Masa tɛɛma. Ì kè'in mɔɔ: Maa Fili'auna, gbãnkan ba zãia ì hokan ke Masa tɛɛma guii baa n leezo. Di ì tokpà'in Zafenata Panɛa, di ì Heliɔpɔli hwaa sangakɛda Pɔtifɛla nene Ashɛnata kpà'ima nɛ.

Dii tá Yusufu jĩ shì Masa kii Fili'auna bà, ì yɛɛ kadoo wokoi. Di ì bò Fili'auna gu, ì wèe tataji Masa komai. Kãa gbada bee ha yɛɛ sɔhia, wu bee dake. Di mabɛna tá dake Masa yɛɛ sɔhia be Yusufu hàkɔ hwaahwaa humabee, hwaa kɔ̃n ì ginde bozo. Ì wu hàkɔ dake doo tekɔ lée ciãazo, di wà ì gɔ̃a tò, dun wàba zãia wà ì leekpɛɛ dɔ̃a.

Daaji laabãa nu Yusufu nɛ Pɔtifɛla ni Ashɛnata nɔɔɔ ɛ̃ hwaa. Yusufu tokpà ì ni mahɛɛbon Manasa ì kè: Lakii tò ma sã̃sã ma je baa gbãiazɔ ma nindekeãzo kɔ̃n. Di ì tokpà ì hwaabɔ̃abon ɛfelaimu ì kè: Lakii tò ma kè ninaje tɛɛ tá wà ma wicɛkè.

Tá kãa gbada tá bee Masa yɛɛ sɔhia be leekpɛɛ bòò, di yɛɛ sɔhia hwaashì tá laabãa bee lata Yusufu hɛ. Laabãa nù tɛtɛɛ kɔ̃n, amaa mabɛna dake Masa komai. Tá nɔɔ gã Masa gbãiaũ

kɔ̃n, à ò Fili'aunan dun ì mabena kpa'àma. Di ì kè'èè kɔ̃n: À wee Yusufu gu, lata ì kea'èè à ke. Laabāa wàzā tɛɛ bela kɔ̃n, di Yusufu dɔ̃na lagògo, ì wu yàya Masa gbāiama, dun laabāa zezekè à tɛɛũ. Di gbāia bò duniaũ kɔ̃n à nù Masa wu luji Yusufu gu, dun laabāa zezekè duniaũ kɔ̃n.

Yusufu dajiã nua mabena luji Masa

Tá Yakubu mà wu bee Masa, ì yāahè ì nian: Ágɔ̃a zutɛɛde gui togon ya? Maa mà wu bee Masa. À wee à luwɛɛ gube, dun wàba gagaa, wá gɔ̃a lahia. Di Yusufu dajiã wokoi wèè Masa wu luji. Yakubu tà Yusufu dako Biliaminu jĩ'àzoa, dun ì kè: Wàta dɔ̃ ko hozɛɛ ì taada. Di Isra'ila nia be wèè wu luji gbānkāazo, dun laabāa be nù Kanaa tɛɛũ ɔ̃ɔ̃.

Yusufu tɛɛ be gbāngban. Īa di ta wu yaya kojɛn. Di ì dajiã nù à kùtɛɛ'in, à à mii kihe. Tá ì ì dajiã wà, ì à dɔ̃, di ì ì ginde gò'èè doo nubazo. Di ì yāazeze hè'èè ì à làla ì kè: Mai di a bùtɛɛ? À jinshì'in à kè: Wa bùtɛɛ Kanaa tɛɛũ, wa nù mabena luji. Yusufu ì dajiã dɔ̃, amaa àta ì dɔ̃a. Ī bòbo nanaanazo tá ibe ò'àzo yāa di ì kè'èè: Adiina ashiiwanaan, a nù wa tɛɛ ashiiwaji. À jinshì'in à kè: Aa'a Baaba! Wāa n zɔ̃kɛnaan, wa nù mabena luji. Wāa wa je doon wa kpɛɛ kɔ̃n. Wāa amincinaan. Wāa n zɔ̃kɛnaan, baa ashiiwanaanda. Di ì kè'èè: Bushen! A nù wa tɛɛ ashiiwaji. À kè: Wāa n zɔ̃kɛnaan, wa je doon, wa gbace wokoi wohwaazo. Wāa Kanaa tɛɛ gbāian. Wa wa dako tò kpɛɛ wa jezo, wa gbān doo ba beeda. Di Yusufu kè'èè: Lata maa hè'èè, āa ashiiwanaan. Īa hon tá toa mà a yāa inte dɔ̃: Fili'auna betekɛzo ába boa guiida, sai a dako be nu. À a gbān dooni jĩ a dako be shiji, a

gbānkāa gǎa kegushinia guii, má dǎa ko a yǎa inten. In baa leenda, Fili'auna betekozo āa ashiiwanaan. Di ì à dà kegushiũ ha dii āa. Dii aabōabo ì kè'ěe: Ma Lakii wasaa zo. Yǎa tá maa hè'ěe à ke, á boa lahia. In āa amincinaan à a gbān dooni to kegushiũ guii, a gbānkāa à wada wuzo a baa gbāia nōodenaan, à ladi à numee a dako bezo, má dǎa a yǎa inten, wàba a dedea mōoda. Di à shì lee.

À yāahè kǒn: Inte wāa tōnaan ho tá wāa kè yǎa wa dakon yāaji. Wāa wà lokaci tá ibi wa zeeda, ì gǒ tosaio, di watà ì yāamaa. Bee yāaji ho dii wa tà. Di Lubainu kè'ěe: Tá maa hè'ěe àba hokan ke ni benda, atà ma yāamaa, ì āma hinden Lakii bi boawēe guii. Atà dǒ Yusufu bi maada, dun tá ì yāahè'ěe, wà ì yāalagò'ěe. Di ì à tò, ì wèe ì ò. Tá ì shì, ì yāahè'ěe, di ì Saminu bò à bii, ì mōogà'ima à eeũ. Yusufu kè wà wu kaa'ěe à bandaã hwa, wà à koji kawee daũ, wà zee humabee ke'ěe. Tá wàa kè'ěe lee, à à wuweena jè à jekiān, di à dà zeeũ.

Tá à bòo gu tá à ia, tá à gbān dooni ì banda hòo dun ì mabena kpa ì jekin, di ì ì kawee wà ì bandaũ. Di ì yāahè ì gbāian: À ma banda gũ wa, wà ma kawee ladimee fa! Di à zūu kàta, à yāahè kǒn lugbegbezo: Bu ho Lakii kèwēe lee? Tá à nù à je gu Kanaa teeũ, ho tá à tà à ladi'in kǒn à kè: Tee gbānkpasaa be yǎa zeezè hèwēe, ì wa jè ashiiwanaan. Wāa kè'in wāa amincinaan baa ashiiwanaanda. Wa je doon wāa gbace wokoi wohwaazon, wa gbān dooni ba beeda, wa dako gǒ Kanaa teeũ wa jezo. Di tee gbānkpasaa be yǎa hèwēe ì kè, ĩa hon tá toa ì wa dǒ amincinaa: Ì kè wà wa gbān dooni to'izo, wà wu shi wà weezo

wa baa gbāia nɔɔdenaan, wà ladi wà nu'in wa dakozo, ì dǎa tandi wāa ba ashiiwanaanda wāa amincinaan sa'ai ì wa gbǎn dooni kpaawama, wá lagakea tɛɛ beũ.

Tá àbi wuweena boa à bandaũ, à koji ì kaweesɔ̃ wà ì boũ. Tá à à kawee wà lee, wasaa à kũ kɔ̃n à jezo. Di à je kè'èè: A yaaji mà gɔ̃ nibāanajen ya? Yusufu ba beeda, Saminu ba beeda, di a yaaji à Biliaminu shimama mɔɔa? Hokĩnkɔ̃n bi keameɛ zɛzɛ. Di Lubainu kè ì jen: In matà shimii'izoa, ò ma nɔgɔ̃ hwaa dɛdɛ. Ñ Biliaminu kpamama, má shiami'izo. Di Yakubu kè: Ma ni ba wada'azoa, dun ì daji tá à dǎ doo gà, ïa di gɔ̃ ì do. Ma kpasakè. In hokee ì tà taũ tá ábi kea, ì toa mà wee kasalaũ gbɛeshizo.

Yusufu dajiã ladia Masa Biliaminuzo

Laabāa zɛzekè Kanaa tɛɛũ. Tá wuweena tá à bò'izo Masa abe bèe à yǎ, à je kè'èè: À ladi à wuweena lu mɔkɔ̃ mɔɔ. Di Yahuda kè'in: Gbace be yǎa hɛwɛɛ shǎshǎ ì kè, in wa dako ba beewazoa, wába toa wà wieshike kɔ̃zoa. In ní shia ò wa dako weewazo, wá wada mabena luji. In ntà shi kĩnda, wába wadaa, dun gbace be yǎa hɛwɛɛ, in wa dako ba beewazoa, wába toa wà wieshike kɔ̃zoa. Di Isra'ila kè: Budikpaaji a nindekɛmama áa hɛ gbace ben a dako zo? À jinshì'in à kè: Ìa di wa làla wa baa gbāia yǎazo. Ì kè: A je bee ha tandia? A dako zoa? Yǎa be mii wa jinshì'in. Wáa dǎ yǎa ì kea wà nu wa dakozoa? Di Yahuda kè ì jen: Ñ to ni be weemazo. Wá kpatɛɛda wà wee tanditandi dun wazo nzo wa niazo ba gagaa, wágɔ̃a lahia. Ma ni be yǎa gbitee shì. Ma ma ginde bɛtɛkɛ jè ì bo gɛɛ. In matà shimii'izo lahiaa, magɔ̃a n tɔɔnaje. In watà

jiigaga yǎada, dà wa wèe kù hwaa, wa sɔdì wà shì. Di à je kè'ěe: In leen, à yǎa dii kɛ. À wa tɛɛ ho yǎana shi à kaa a bandaǎu, à wee à gbace be gba. À shīi gǔɔ shi mɔkɔ zɔzɔ mɔkɔ ɛɛkpǎ'ɔzo tulalecicizo goozo cẽzo. À wee kaweezo kù hwaa, kawee tá wàa jè'ěe a bandaǎu à ladi'ěe. Ikea wà tòò À a dako shi, à ladi à wee gbace be gu. Lakii Gbāngba to gbace be tosaikɛ'ěe, ì a gbān dooni Biliaminuzo zuga à shi'azo. Maakīn, in Lakii ma nia shiamama, ì shiamama.

Ho tá à wada à ì gba be abe shì kaweezo kù hwaa Biliaminuzo, à kpàtɛɛ à wèe Masa, di à wèe Yusufu gu. Tá Yusufu Biliaminu wà'azo, ì kè ì bà ɛɛkɛdan: N̄ wee gbāia diizo ma bà. N̄ sɔɔ z̄ɛ n̄ kpākpā, dun gbāia be hobeedamazo usɔɔbii dii. Yǎa tá Yusufu jè ɛɛkɛda ben ibe kè, ibi wada'azo ì bà. Tá wàbi wada'azo Yusufu bà lee, wasaa à kù à kè: Kawee tá wàa dà wa bandaǎu yǎa ì yāaji wà nùwazo guii. À yaaji à kuwama à wa detɛɛ, à wa kūkū zɔɔna, à wa jekiā shi. Tá à nù Yusufu bà gwale, à z̄ɛ ì ɛɛkɛda beji à kè: Baaba, Lakii yāaji! Wa nù guii mahɛɛzo mabena luji. Tá wa bòò gu tá wá ia, wa wa bandaǎ hòò, di wa koji ì kawee wà ì bandaǎ deede. Di wa shì'izo ì gii. Wa nù kawee keezo wà mabena luzo. Watà d̄ɔ ji di kawee be dà wa bandaǎua. ɛɛkɛda be kè: Àba daamukɛa, àba wasaamaa. A Lakii, a je Lakii di kawee be jè'ěe a bandaǎu. A kawee ma tà. Di ì Saminu bò'ěe. ɛɛkɛda wèe'azo Yusufu bà, ì i kpà'ama dun à zuuzo, di ì sh̄ɛ kpà à jekiāma. Di ho tá à Yusufu gbaa be à ì ho kpākpā daaji ì shi usɔɔbii, dun abe mà wà kè à hobeeda gube.

Tá Yusufu shì ì bà, à ì gbà hoã be tá à nùzo, à ìntɛɛ tɛɛ ì ɛɛ. Í à lahia làla, di ì kè: A je kpasa be tá a ì yãahè gbadaa? Ì bee ha kpãiaa? À jinshì'in à kè: Wa je n zɔɔkɛda gbada, ì bee ha tandi. Di à kùtɛɛ'in à ìntɛɛ à gbɛɛma. Yusufu wiezù ì ì dako tá à dɔ doo Biliaminu wà ì kè: ĩa a dakon tá a ì yãahèmɛɛa? Di ì yãahè Biliaminun ì kè: Lakii abaakakaamii. Tá ì ì dako wà, ì zūu yāa mà gba, ì yaaji ì o, di ì gã kegũboũ hidahida, ì ò gube. Tá ì waũ hèehee, di ì bò ì ì ginde kũ, ì kè wà nu mabenazo.

Wà mabena jè'in ì do, anunkĩn à kpɛɛ, Masa gbãia tá bee'izo à kpɛɛ mɔɔ, dun Masa gbãia bata hobeɛ Hɛbɛluãzoa, àbata kashikɔ'ãzoa. Wà à zùtɛɛtɛɛ ì ɛɛ lata wà à ẽ à dòdɔ kɔma, tun nɔgɔni mahɛɛboma ha à kpɛɛboma, di à lée lagò, à kɔ wàwa. Di mabena tá bee Yusufu ɛɛ wàa gbìi'èɛ. Biliaminu bó gba ì dà gbãnkãa bola kù sɔɔ. Di à hobèè à imì'izo ha à kã.

Azuhwa imibo daã bandaũ

Yusufu kè ì bà ɛɛkedan: Ñ wuwɛɛna kaakaa gbãia ben à bandaã hwa, lata à zãia à shi à leekpɛɛ. Ñ koji kawee da'in ì wuwɛɛna bandaũ, ñ ma azuhwa imibo shi ñ da à dako bandaũ ì wuwɛɛna kaweezo. Di ì kè lata Yusufu hè'in. Tá gu dò tanditandi, wà à zùga à jekiãzo. Daaji à wee sa, di Yusufu yãahè ì ɛɛkedan: Ñ kpatɛɛ ñ dɔ à gbɛɛma. In n à tà, ñ à lala budikpaaji à hoyãa hindebò hozezɛzo? Budikpaaji ma imibo tá mata imizo, mata tɛɛwẽkɛzo a ì kpãnji'ò? Ñ he'èɛ à tòɔ.

Tá ì à tà, ì yãa be hè'èɛ, di à jinshì'in à kè: Baaba, budikpaaji n yãahè lee? Kai! Wãa n zɔɔkenaa, wá zãia wa yãa be ii kɛaa? Kawee tá wáa wà yãa wa bandaũ, watà ladi wa shizomii tá

wáa shì Kanaazooa? Wá zāia wà azuhwa ko jinali kpānji'o n baanaje bàa? Baaba, wa gbace tá nn wà ì gu, ãa ga, wa kpée kōn wá gōa n zōna. Ì kè: Too, ì kea lata aa hè. Gbace tá wàa tà ì gu, ì gōa ma zò, a gbān kutuā gōa tōbāanaa. Di à koji ì banda întee ibe hòo tanditandi. Di eekeda be à bandaã wadòdo. Ì hwaashì à daji gba boma ha ì bòo à dako boma, di ì imibo be tà Biliaminu boũ. À à tōgā kāsoso, di à koji ì aso èe ì jekin, à ladì à shì hwaaũ. Tá Yahuda ì gbāiazo bòo Yusufu bà, à ì tà gube, di à întee tee ì ee. Ì kè'èe: Budikpaaji aa kè lee? Atà dō ma ii ta teewēkeaa? Yahuda jinshì'in ì kè: Baaba, bu wá heamii? Wába hokan zo tá wá hea. La di wá kea wà wa ginde bo yāa diiũ? Lakii wa dō tōnaa. Baaba, wa gō n zōna tandi wa kpée kōn, ìta ke gbace tá wà imibo be tà ì gu ì doa. Di Yusufu kè: Kai! Mába zāia mà yāa be keaa. Gbace tá wà imibo be tà'ima di gōa ma zò, a gbān kutuā á ladia à wee a je gu lahia.

Yahuda Yusufu zēena Biliaminun

Di Yahuda zō'iji ì kè: Lakii yāaji Baaba! Ì to maa n zōkeda mà yāahemii. Mba hūngamazoa Baaba, dun n doo Fili'aunazo. Baaba, n wa làla yāa in wa je zo ko dako. Di wa kè wa je kpasakè, wa dako bee mō, wa je ì è ì kpasakeaũ. Ni be daji tá à dō doo ì gà, ãa di gō ì do, di wa je be yaa'iji gba. Nn hè wāa n zōkenaan wà ì shi wà nu'izo n gu, dun à wieshike kōzo. Baaba, wáa hēmii ni be ba zāia ì go ì jemaa. In ì gò'ima, je be gaa. Di nn kèwēe, in wa dako be tà nuwazoa, wàba to wa wie ke shiida. Tá wa wèe wa je gu, wa n yāahè'in. Di wa je be kè

wà ladi wà wee wà mabena lu mɔkɔ̃ mɔɔ. Wa kè, in wa dako ba beewazoa, wába zāia wà weeda, dun in iba beewazoa, wa wie ba kea shiida. Di wa je be kèwɛɛ, wáa dɔ̃ ì ne ni'ɛ̃ hwaa. Tá ì dooni bò ì bà, ìta ì wa mɔɔda ha kpāia. Ì kè lateɛsɔ̃ di ì sò. Ì kè in wà ni dooni be shi'ima, mɔɔ hozɛɛ ì taa tandi, lata ì kpasakè, wá toa ì wee kasalaũ gbɛeshizo. Tandi, in ma wèe ma je gu, mɔɔ ì ni be ba beewazoa, je be gaa, dun ì zūu dɔ̃ ni bema. In ìta ni be wawazoa, wa je be wada kasalaũ ì kpasakɛ̃au gbɛeshizo. Ma ma ginde kpà ma jema ni be gɛɛ, ma kè in matà shi'in'izoa, má gɔ̃a ì tɔɔnaje. Baaba, Lakii yāaji! Ì to mà gɔ̃ n zɔ̃ ni be gɛɛ, sa'ai ì wada ì dajiāzo, dun in ni be ba beemazoa, mába zāia mà wee ma je gua. Hozɛɛ tá ì taa ì yāaji mába zāia mà ì waa.

Yusufu ì ginde mɔa ì dajiān

Yusufu tà zāia ì ì ginde kũ gbāian tá bee gube mɔɔda, di ì sù ì kè: Gbāia tá bee guii, à bo kɔ̃n! Tá gbānkan ba bee gube mɔɔda, di ì ì ginde mò ì dajiā ben tandi. Ibi oa gbagba ha Masa gbāia mà, di Fili'auna baa gbāia ì labaii mà. Di ì yāahè ì gbāia ben: Maa Yusufun. Ma je bee ha tandia? Di à tòsā, àta zāia à jinshì'inda. Di Yusufu kè'ɛ̃: À zōmaji. Tá à z'ìji, di ì kè: Maa a dako Yusufu tá áa yàya, wà shì'izo Masa guii. Tandi àba to à gbɛeshikea. Àba to a zūu wii ma yayaã yāajia, dun gbāia sheekūa yāaji Lakii ma dì a ɛ̃ guii. Īa laabāa nua tɛɛũ guii yɛɛ hwaabɔ̃abon. Wàba zāia wà jeekɛa, wàba zāia wa ho agaa ha yɛɛ sɔɔ. Lakii tò ma dì a ɛ̃ dun wa boiina bo lahia tɛɛũ guii, mà a sheekū mà a bo gba. Baa āa di ma jì guiida, Lakiin. Ì ma

jè Fili'auna yāakpada, ì bà ɛkɛda, Masa komai ikonaje. À kɛ hidahida à wee wa je gu, à he'in ì ni Yusufu kè Lakii ì jè Masa tɛɛ gbāngba. Ì nu ma gu guii tanditandi, igɔ beemazo kutu, ì zutɛɛ Goshɛ tɛɛũ ì niazò ì cīiniazò ì tāanazò ì beenazò ì diinazò hokĩnkõnzò tá ibe zo. Má ì kũa guii, dun laabāa gɔa bee ha yɛɛ sɔɔ mɔɔ. In ba leenda, izo ì baa gbāiazò hoāzò tá ibe zo à yā kõn. Azo Biliaminuzò, a wiewhà tá maa Yusufu mabi yāahea'ɛɛ. Daaja tá maa zo Masa guii à ì yāahe ma jen hozò tá aa wà kõn, à wada à shi'izomɛɛ guii hidahida. Ì hɛɛ ì lòkò ì dako Biliaminu kotoma, ì ò, di Biliaminu ò ì shĩnlema kĩn. Di ì leekpàkpa ì daji gbagbaanama kõn wɛ'izo. Bee kpɛɛ ì dajiā bi zɔzɔkpaa'izo.

Tá Yusufu dajiā nua labaii bòò Fili'auna bà, ì kè'in yāazò ì ɛɛkenaazò. Di ì yāahè Yusufun: Ì he n dajiān à à aso ee à jekiān, à kpatɛɛ à wee Kanaa, à à je shi à baa gbāiazò, à shi'azò ma gu guii. Má Masa tɛɛ gu yāa kpaa'àma, à yāamaũ. Ì he'ɛɛ mɔɔ à Masa dii gudaā shi à nia à neazò yāaji, à à je shi à shi'izo. Àba bɛɛkɛ hoāma tá à toa gubea, dun Masa gu yāa gɔa à bon.

Di Isra'ila nia be kè lee. Yusufu dii gudaā kpà'àma lata Fili'auna hèn'in. Ì zɛɛ humabee kè'ɛɛ mɔɔ. Ì à gbà tɔgɔā kõn, di ì Biliaminu gbà azuhwa kawewɛɛ kasɔɔ àa tɔgɔ sɔzò. Ì Masa ho yāana ũjĩ ì jen jeki aso wokoi wuzò mabenazò jeki aso wokoi ì je zɛɛ humabee. Tá ì à zùga ì kè: Àba yāagbagbahe zɛɛmaa! Di à wèè.

À bò Masa, di à nù Kanaa tɛɛũ à je Yakubu gu. À kè'in: Yusufu betɛkezo ha tandi, ãa di Masa tɛɛ gbǎngba. Di je be zũu sòo, ìta shia. Di yǎa tá Yusufu hɛ'ɛɛ à kè'in kɔ̃n. Dii gudaã tá Yusufu tò wà ì shi, tá Isra'ila wà, di ì jìi hòohoo tandi, di ì kè: Ì bòo! Ma ni Yusufu betɛkezo ha tandi. Má wada mà wieshike'izo daaji mà ga.

Yakubu weena Masa ì niazo

Isra'ila dà zɛɛũ hokĩnkɔ̃nzo tá ibe zo. Tá ì bòo Bɛɛsheba, ì sanga kè ì je Ishiaka Lakiima. Di Lakii bò ì nù'ima wiehuguwaũu gũmɔ ì kè: Yakubu! Yakubu! Ì jinshì'in ì kè: Maa gii! Di ì kè: Maa Lakiin n je Lakiin. M̃ba daamukea Masa weena yǎajia, dun gube má n boiina laakea gba. Má wada'nzo Masa, má shia n boiinazo. In n gà Yusufu n wie tataa.

Di Yakubu kpàtɛɛ Bɛɛsheba. Ì nia ì dà dii gudaũ tá Fili'auna ũjì wà ì shi à niazo à neazo. À hubɛɛna hoǎzo tá à tà Kanaa tɛɛũ à nàakɔ̃ à wè'izo Masa. Yakubu wèè gube ì ninɔgɔ̃azo ì ninɛneazo ì cĩiniazo kɔ̃n. Adiina Isra'ilaã tá à wèè Masa toãn: Yakubu ì ninɔgɔ̃azo.

Yakubu nɔgɔ̃ maɛɛbo Lubainu. Adiina Lubainu ninɔgɔ̃a toãn: Hanɔki, Palu, Hezɔ̃nɔ, Kaamizo.

Adiina Saminu ninɔgɔ̃a toãn: Jemueli, Yamini, Ohada, Yakini, Zohaa Sauluzo tá ì ɛ̃ Kanaa nenenizo.

Lawi ninɔgɔ̃a Geesɔ̃, Kohata Melalizo. Adiina Yahuda ninɔgɔ̃a toãn: ɛɛ, Onani, Shela, Peleji Jelazo, amaa ɛɛ Onanizo gà Kanaa. Peleji nia Hezɔ̃nɔ Hamuluzo.

Adiina Isaka ninɔgɔ̃a toān: Tola, Pua, Yasubu, Shiminɔzo.

Adiina Zabaluna ninɔgɔ̃a toān: Sheledi, Eloni, Yaleelizo.

Adiaã ninɔgɔ̃an tá Lai'atu ɛ̃ Yakubuzo Mesopotamia. Īa di nene ɛ̃ mɔɔ tá wàta ke Dina. À boiina be kɔ̃n gbān kadoo wokoi wo'aazo.

Adiina Gada ninɔgɔ̃a toān: Jefɔ̃, Hagi, Suni, Ezebɔ̃, Eli, Alodi, Alelizo.

Adiina Ashilu ninɔgɔ̃a toān: Imina, Ishiva, Ishivi, Belia à dɛɛ Shelazo. Belia ninɔgɔ̃a Hebeɛ Malakielizo. Labā di Jilipa kpà Lai'atuma.

Adiaã boiinan tá ibe kè Yakubuzo. À gbān wokoi wɔsɔɔ wodoonizo.

Yakubu ne Lahila nian Yusufu Biliaminuzo. Yusufu Manasa Efelaumuzo ɛ̃ Masa ì ne Ashenata, Heliɔpɔli hwaa sanga Pɔtifela nizo.

Adiina Biliaminu boiina toān: Bela, Bekeɛ, Ashebeli, Gela, Naamani, Ehi, Loshi, Mupimu, Hupimu, Aadazo. Adiaã boiinan tá Lahila kè Yakubuzo. À gbān wokoi woshiizo.

Dã nɔgɔ̃ to Hushimu.

Adiina Nafatali ninɔgɔ̃a toān: Yajieli, Guni, Yezeɛ, Shilemuzo.

Labā di Biliha kpà Lahilama. Adiaã boiinan tá ibe kè Yakubuzo. À gbān sɔhia.

Adiaã Yakubu boiinan tá ì wèe'àzo Masa. À gbăn ka'aa wɔɔwɔ wodoonizo, ì ni nea ba beeda. Tá Yusufu ni'è Masa gbăn hwaa, di Yakubu boiina tá wèe gube gɔ̃ gbăn ka'aa wokoi.

Yakubu Yahuda jĩ ì di'in ɛɛ Yusufu gu, ì Goshẽ tee zee mo'ima. Tá à bòo gube, di Yusufu gã ì busu gudaũ, ì wada kɔ̃taji ì jezo gube. Tá ì kɔ̃tã'izo, ì hèè ì kù'ima, ì we'ibò ì ẽema. Di Isra'ila kè Yusufun: Lata ma wieshikè'nzo maa wà n betekozo ha tandi, má zãia mà ga tandi.

Yusufu hè ì dajiã ì je baa gbãiazo: Má wada mà he Fili'aunan ma dajiã shì ma gu ma je baa gbãiazo tá bee Kanaa teeũ. Má hea'in ãa hɔ̃ngɔnaan, hubɛenaan, a nù a tãanazo a beenazo a diinazo hoãzo tá áa zo kɔ̃n. In Fili'auna a shìshi, moɔ ì a làla bu jĩi ata ke, à ke'in ãa hubɛenaan tun a jingekedii ha kpãia doo a cĩinazo. In aa hèn'lee, di á zãia à zutee Goshẽ teeũ, dun Masa gbãia bata kɔ̃ ce shia hɔ̃ngɔnaazoa.

Isra'ilaã zuteena Masa

Yusufu wèè ì yãa hè Fili'aunan ì kè: Ma dajiã bò Kanaa teeũ à tãanazo à beenazo à diinazo hokĩnkɔ̃nzo tá abe zo, à nù Goshẽ teeũ. Di ì ì dajiã shì gbăn ɔɔ, ì à mò Fili'aunan. Fili'auna à làla ì kè: Bu jĩi ata ke? À jinshì'in à kè: Wãa n zɔɔkenaa, hɔ̃ngɔnaan doo wa cĩinazo. Di à kèn: Wa nù zuteeji tee diiũ diihwaa, dun laabãa gã Kanaa teeũ, shẽe ba bee tá wa tãana soa. Wãa n zɔɔkenaa, n wa gba zee wà zutee Goshẽ teeũ. Di Fili'auna hè Yusufun: Lata n je n dajiãzo shì n gu, n à je Masa gu yãaũ. À zutee Goshẽ teeũ. In n zẽanaa dɔ̃ à bii, n ma hoã na'ẽe à ooũ.

Di Yusufu ì je Yakubu shì ì wèe ibe mò Fili'aunan. Di Yakubu sanga yãa kè'in. Fili'auna ì làla ì kè: N yêe kè gūngbee? Ì jinshì'in ì kè: Ma beena duniaũ yêe kasoo nizo kadoo wokoi. Ma yêe tà boo ma cīina bojia, moo à ninde zo. Ì sanga yãa kè Fili'aunan moo, di ì gò ì gu.

Yusufu ì je ì dajiāzo jè Masa tɛɛ gu yãaũ, ì à gbà tɛɛ tá Lameshe di ì hwaa gba, lata Fili'auna hèn'in. Yusufu mabena kpà ì jema ì dajiāzo ì je baa gbāiazo kōn baabaa à dake leekpɛɛ.

Laabāa zezekēã

Laabāa zezekè, mabena ba bee gukanda. Masa gbāia Kanaa gbāiazo gbada yã. Lata wàbi wu lua, Yusufu kawee tá bee Masa Kanaazo shì kōn, ì wèezo Fili'auna bà. Tá Masa gbāia Kanaa gbāiazo kawee yã, Masa gbāia nù Yusufu gu kōn à kè: Kawee ba bee mooda, n wa gba mabena. Mba to wà gaga n ɛɛda. Yusufu kè: Lata ába kawee zoa, à nu a hubɛɛnazo, má mabena litokpaa'êe. Di à nù Yusufun hubɛɛnazo, di ì wu litokpà'êe busuāzo tãanazo beenazo diinazo jekiāzo. Yêe be ì wu litokpà'êe à hubɛɛnazo.

Tá yêe be gāgã, di à nù ì gu a yêe soɖida à kè'in: Baaba, wába zāia wà hokan dudumiida. Kawee yã moo wa hubɛɛna gō n bon. Hokan tà gō wà kpa'mmaa, wãa wa jeenazo di gō. Mba to wà gaga n ɛɛũ wa jeenazoa. N wa lu wa jeenazo, n hindebo mabenazo, wá gōa Fili'auna zōona, wãa wa jeenazo. N wa gba wu boii dun wàba gagaa, wágōa bee, moo wa jeena ba gō sagaada. Di Yusufu Masa jeena lù Fili'aunan kōn, dun Masa

gbāia koji ì jee yàya, dun nɔɔ à kù gba, di tɛ gɔ̃ Fili'auna bon. Yusufu Masa gbāia shì zɔɔna kɔ̃n à tɛ leekpɛɛ dii ha a à tɛ leekpɛɛ dabia. Amaa ìta sangakenaa jeena lua, dun Fili'auna jè ì mabena kpa'àma gudɔkɔ̃n. Lata à bee mabenazo tá Fili'auna ta kpa'àma, àta à jeena yayaa.

Di Yusufu kè gbāian: Ma a lù a jeenazo tandi, a gɔ̃ Fili'auna bon. Wu boii gii, à wee à tɔ̃. Ho'agadii à a kù sɔɔbɔ̃abo kpa Fili'aunama, a kù shii gɔ̃a'ɛɛ wu boii mabenazo. À bee a niazoo a baa gbāiazoo kɔ̃n. Di à kè: N wa sheekù. Ì to wàgɔ̃ yāazoo'nzo Baaba, wá gɔ̃a Fili'auna zɔɔna. Di Yusufu yāajè Masa ì kè, jee ho kù sɔɔbɔ̃abo gɔ̃ Fili'auna bon. Yāa be bee ha kpāia. Sangakenaa à kpɛɛ, à jeena shīshīn di tà gɔ̃ Fili'auna boa.

Yakubu yāatoā ì nian

Isra'ilaā bee Goshɛ tɛɛ̃ Masa. À à ginde tɛ zo gube, di à ni'è à laakè gba. Yakubu yɛɛ kè wokoi wɔsɔɔ wohwaazo Masa, ì yɛɛ kɔ̃n kasɔɔ nizo kahwaa wɔsɔɔ wohwaazo. Tá ì gàa kutu gaji, di ì ì ni Yusufu shìshi ì kè'in: Lakii yāaji! In ma āmahu tà n gu, ì n oo da ma gbɛɛ zāaū, ì hoyāa amincizo kemɛɛ. Mba ma da gu'ɛɛ̃ Masaa. In ma gā ma cīna gu, ì ma gèe shi ì bo'izo Masa tɛɛ̃, ì ma da ma cīna be gbɛekooū. Di ì kè'in: Yāa tá nn hè má keamii. Di Yakubu kè: Ì jiidamɛɛ. Tá ì jiidà'in, di Isra'ila kùtɛɛ ì intɛɛbo miima.

Yakubu abaakakaana Efelaimun Manasazo

Diihwaa kpɛɛ wà kè Yusufun ì je bi geedɛa, di ì ì ni hwaa Manasa Efelaimuzoo shì ì wèè'àzo. Tá wà kè Yakubun ì ni

Yusufu nù ì waji, ì màma ì kpàtée ì zùtée ì intèeboma. Ì kè Yusufun: Lakii Gbāngba bòmama Luzu, Kanaa tēē, ì abaakakàamē, ibe hēmē ì toa mà ni'ē gba, ì ma laakea mà gō boiina cīi, ì tē be kpaa ma boiinama ma kpē à bon ha diikōn. Tandì ni hwaa tá nn è Masa daaji ma nù n gu ma bon. Efelaïmu Manasazo gō ma nia doo Lubainu Saminuzo. Nia tá ñ à ēa à kpē di gōa n bon, à à gaado waa à dajiā gu. Dun tá mabi shia Mesopotamiazō, n dō Lahila gà Efelata tá wàta ke tandì Baitalami Kanaa tēē, di ma ì dà gu'ēē lē zē sō gube.

Di Isra'ila Yusufu nia wà ì kè: Adiina jinu? Ibe hē ì jen: Nia tá Lakii ma gbà guin. Di Isra'ila kè: Ñ nu'àzo ma gu mà sanga yāa he'ē. Kpasakeā Isra'ila wie gushikè, ibai gu waa yāazoa, di Yusufu zō'iji'àzo. Isra'ila leekpàkpa'ama ì à kpà ì shīnlema, di ì kè Yusufun: Mabi waa yāa mába wieshikea'nzo mōoda, di Lakii tò ma n wà n niazō mōo. Yusufu à gò ì je gbēema, di ì kùtē'in ì mi'ēzō tē. Di Yusufu ì nia kù hwaa kōn. Ì Efelaïmu kù ookpitezo Yakubu oozēgezo, di ì Manasa kù oozēgezo Yakubu ookpitezo, di ì zō'iji'àzo. Di Yakubu ì oo bagadà kōma ì ookpite nà Efelaïmu tá dako miima, ì oozēge nà Manasa miima tá ni mahēbo. Di ì sanga yāa hē Yusufun ì kè:

Lakii tá ma cīina Ibrahī Ishiakazo dō'ima,
Lakii tá dīmē ē ma betekē ha kpāia,
ì Mala'ika tá ma bò hozeē kōn,
ì abaakakaa ni diinan,
ì to wàgō à shishia ma tozo,
ma cīina Ibrahī Ishiakazo tozo,

ì to àgõ laakea gba duniaũ.

Tá Yusufu wà ì je ì ookpite nà Èfelaimu miima, ìta k'èin yãazoa. Ì ì je oo kũ dun ì go Èfelaimu miima ì na Manasa boma, ì kè: Baa leenda Baaba, gbãñ dii ni mahɛɛbon. Ñ n ookpite na ì miima. Di ì je gè ì kè: Maa dõ, maa dõ. Ìa gõa boii, igõa gba, amaa ì dako gbakea daa'ila, ì boiina gõa dake. Dii ben ì sanga yãa hè'èè ì kè:

Isra'ilaã sanga yãa hea kõn a tozo

à kɛ Lakii to ñ gõ doo Èfelaimu Manasazo.

Lee ì Èfelaimu dì ɛɛ Manasan.

Di Isra'ila kè Yusufun: Ma gàa kutu gaji, amaa Lakii gõa bee'azo, ì ladia ì wee'azo a cĩina tɛɛũ. Shɛkɛmu tá maa shì Amõliãma ma hɛɛsaazo ma saazo, mabi n gbaa n dajiã gɛɛ.

Yakubu sanga yãa heã ì nian

Yakubu ì nia shishi, di ì kè: À hakõmaji, yãa tá a taa kpɛɛzo má hea'èè.

À hakõ ma nia, à tɔlale,

à a je Isra'ila yãama.

Lubainu ma ni mahɛɛbo, ta maa è ma gbada bii,

ma gbadake ni mahɛɛbo,

n daaja ikozo ì dà n dakoãla.

Amaa n zeze doo ibaazo,

mba daa'alaa,

dun n shìa n dà n je intɛɛboma,

n gɛɛdà ma nɛ doonima.

Saminu Lawizo kō gbāian,
àta zūulakpatεε hēesaazo.
Ma lée ba bee à yāazoa,
ma i ba bee à shiizoa.
Dun à gbāia dède hūngazo,
à diina gēε kīi zēεzēε doo kūkekeyāazo.
Lakii à hεεbo à hūnga gba yāaji,
ì leehe'ēε à hēdeke zεze yāaji.
Má à gbiigbiida Yakubu boiinan,
má à boiina wazāa Isra'ilaā bii.
Yahuda, n ěmbūa n saabukpaa.
Ń n gaabajeā kūa à kotoma,
n je nia kuteεdamii.
Yahuda doo shimɔzo.
Ma ni be ta shi tobekeguzo,
ita nɔnɔ ita intεε doo shimɔzo.
Ji di zāia ì ì lakpatεε?
Kiikeke ba goa Yahudamaa,
ì boiina di kiikegaa kūa
ha kiikenaje nu,
boiina kōn εεzā'in.
Ì ì jeki eeda inabi agoma,
ì ì jeki ni eeda inabi ago yāama.
Inabi'i gāa dake ì gu, ì ho heeheedazo,
ì ì tɔgɔ heeheeda inabi ni izo.
Inabi'i ì wie cēkea,
diō ì sōo hukεa.

Zabaluna gĩa bee lɛɛ tekɔ sɔ,
ì tɛɛ gĩa goodɔdɔgu.
Ì boiina tɛɛ leekpɛɛ Shidɔ leekpɛɛ.
Isaka bee doo jɛki gbadazo,
ita intɛɛ asoã zããũ.
In ì boiina wà à usãgu yãazo,
à tɛɛ zũuhuzo,
à kukua à aso hĩi, à zɔɔjĩi kea'èè.
Dã ì gbãia kiiwɛɛkea ì zɛɛma,
igĩa bee Isra'ila boii dooni.
Dã boiina gɔ maani tá bee zɛɛ leema,
ko busukasa tá bee lɛɛ zɛɛ mɔkɔni sɔ.
À busu gɛɛtitijĩ ãida,
busunaje boa ì detɛɛ kpatakpata.
Baanaje, ma wie gã'nji ò ma sheekũ.
Gada boiina kɔn, jɛɛkenaa gaa gãa'aji,
amaa à à yaa.
Ashilu boiina mabena mabena yɔɔnajan,
mabena tá kii mabena yãan àta ke à tɛɛũ.
Nafatali boiina bɛɛ tá wà zùga lateɛũ,
à ni yãana ãa.
Yusufu boiina doo ago ni'ɛdazo tá bee lɛɛ isɔ sɔ,
ì agobãa à kpatɛɛda à shia kpatama.
Kaazunaa gaabadaa'àzo,
à à yà kàazo.
À à saa kũa baa bĩbĩ
Yakubu Lakii Gbadanaje oodazo,

à oo gbada di zēa zo
Isra'ilaā Gbɛɛ tá ta di à ɛɛ yāaji.
N je Lakii di ì oodaa'mma,
Gbadakōnnaje be di ì abaakakaadamii
laa'i tá ta bo laaūzo,
abaaka tá buteena tɛɛ hīizo.
N nɛazo n hoāzo gōa ninaa.
Sanga yāa tá n je kēmii
gbake ì dà ma cīina boāla,
ì gbake ì dà kasa kpasaāla.
Lakii to ho yāana shi Yusufu miima,
dun ĩa di daaja zo ì ěmbūa bii.
Biliaminu boiina
lateɛgbē zɛzɛn,
àta soo gbāiama saazo,
àta à hoā naakō igeɛ.

Adiina Isra'ila boii wokoi wohwaazon kōn. Idia sanga yāa tá à
je à gbà, koji ì bozo.

Yakubu gaā ì daā gu'ɛɛūzo

Di ì kè'ĕɛ: In ma dunia to, à ma da gu'ɛɛū ma cīina gbɛɛkooū tá
bee Hiti boiina ɛfelɔni jeeū. Gbɛɛkoo be bee Makpɛla, Mamale
usasala kawa Kanaa tɛɛū, jee tá Ibrahī lù Hiti boiina ɛfelɔnima
geedagu. Gube wà Ibrahī dàū ì nɛ Salamatuzo. Gube wà
Ishiaka dàū ì nɛ Lifikatuzo. Gube ma Lai'atu dàū. Wà jee be a
gbɛɛkoozo lù Hitiāma. Tá Yakubu yāa be jè ì nian ì yà, ì ladì ì
ìntɛɛ, di ì gà.

Yusufu kù ì jema, ibi we'iboa, ibi leekpakpaa'ima. Di ì kè ì zɔɔkɛnaa injenaan à inje yʒʒo dɔkɔ ì je geema. Di à kè Isra'ila gèen lee ha dii kahwaa, dun iba bŭa, dun lee Masa gbāia ta ke, di à ì gazuteekè dii ka'aa wokoi. Tá gazuteena yǎ, Yusufu yǎahè Fili'auna baa gbāian: À gaahwaa kemεε! À yǎa dii hemεε Fili'aunan: Tá ma je wà ì gàa kutu gaji, ibe tò ma jiidà'izo ì kè mà ì da kasa gbεekooŭ tá ibe lù ì ginde bon Kanaa tεεŭ. Ma yaaji mà wee mà ma je da gbεekoo beŭ gube tandi, má sɔdia mà shi. Di Fili'auna kè'in: N̄ wee n̄ n je da gbεekooŭ lata n ì jiidà'izo.

Tá Yusufu bi wada ì je daji gbεekooŭ, Fili'auna εekenaazo ì bà gbāngbagbaanazo Masa tεε gbadanaazo à wèe'izo kɔn. Yusufu baa gbāia ì dajiāzo ì je baa gbāiazo à wèe kɔn mɔɔ. À nia à tāanazo à beenazo à diinazo di gɔ̃ Goshē tεεŭ à kpεε. Busugudaã busunaazo bee mɔɔ. Wà dake gbagba. Tá à nù Atada wuwεetugu Yuudā kawa be, di à nà gajīndaāma gbagba, di Yusufu ì je gajīndà gube dii schia. Tá Kanaa tεε gbāia wà lata wà gajīndà Atada wuwεetugu, di à kè: Masa gbāia ta gajīnda gba, di wà tokpà Yuudā kawa be gu ben Habila Masa.

Lee Yakubu nia kè, lata ibe hè'εε. À ì gèe shì à wèezo Kanaa tεεŭ, di à ì dà Makpela jee gbεekooŭ tá Ibrahĩ lù Hiti boii εfelɔnima geedagu Mamale usasala kawa. Tá Yusufu ì je dà gbεekooŭ ibe yǎ, ì ladì ì shì Masa ì dajiāzo gbāiazo kɔn tá wèe'izo ì je daji gbεekooŭ.

Yusufu ì dajiã gbaã zũugbada

Tá Yusufu dajiã wà à je gà, à kè kǝn: In Yusufu kpàtɛwazo, hozeze tá wáa kè'in kǝn, mɔɔ ì yaaji ì hinde bowama kǝn ya? Di à lakpalekè'in à kè: Daaji n je ga, ì kè wà hemii ò gaahwaa kɛwɛ wa tɔɔzo wa asozezezo, dun wa hozezekèmi. Lakii yãaji! Ò gaahwaa kɛwɛ wa tɔɔnazo. Wãa n je Lakii zɔɔkenaan. Tá Yusufu yãa be mà, ì wɛ'ibò. Di ì dajiã nù ì gu, à kùtɛ'in à kè: Wãa n zɔɔnan. Di Yusufu kè'ɛ: Àba to wasaa a kũa. Maa Lakiin ya? A yaaji à hozezekemɛ koyãa, di Lakii tò ì ladì hoyãa, dun ì gbãia shèe kũ dake, lata ibi kea tandi. Àba to wasaa a kũa. Má a kũa a niazo. Lee ì yãa yãa hɛ'ɛ ì à gbà zũugbada.

Yusufu gaã

Yusufu bee Masa ì je baa gbãiazo ha ì yɛ kè kasɔɔ nizo wokoi. Ì wieshikè ɛfelaimu tɔlakũnaazo, di ì wieshikè Manasa ni Makii niazo mɔɔ. Di Yusufu yãahè ì gbãian: Ma ga ba saa. Lakii di ì nua oo daji'ama, ì boa'azo tɛɛ gui, ì wada'azo tɛɛ tá ì jiidà Ibrahĩzo Ishiakazo Yakubuzo. Di ì yãa tò Isra'ilaan ì kè: In Lakii nù oo daji'ama, à wee ma gee'awɛzo gube. Yusufu yɛ kasɔɔ nizo wokoibɔaboũ ì gà. Di wà inje yɔɔzo dɔkɔ ì geema, wàa dà akpatiũ Masa.